

OSNOVE SISTEMA EKSPLOATACIJE INŽINIERIJSKE TEHNIKE

I

Sistem eksploatacije inžinjerijske tehnike u miru morao bi da obezbedi da uvek imamo 90% sredstava svake vrste u stanju upotrebljivom za rat (ispravnih, kompletnih, sa sačuvanim resursima i obezbeđenim održavanjem).

Potreba za razmatranjem sistema eksploatacije inžinjerijske tehnike nameće se zbog toga što »Pravilnik o eksploataciji motornih vozila JNA« (u daljem tekstu — Pravilnik) obuhvata samo inžinjerijske mašine, a ne i sve druge vrste tehnike, od koje zavisi borbena sposobnost jedinica, i da ne daje sistemska rešenja.

*

Najbitnije sistemsko rešenje u načinu eksploatacije inžinjerijskih mašina, postavljeno odgovarajućim članom Pravilnika, glasi:

»Planiranjem eksploatacije inžinjerijskih mašina, pored planskog izvršenja nastavnih i radnih zadataka, u svakoj jedinici — ustanovi, odnosno u JNA kao celini, treba obezbediti sledeću eksploatacionu strukturu inžinjerijskih mašina:

— najmanje 60% inžinjerijskih mašina jedne vrste mora biti iz I eksploatacione grupe (mašine sa: najmanje 50% rezerve moto-časova do narednog generalnog remonta, najviše dva generalna remonta, i do 12 godina starosti),

— do 20% jedne vrste može biti iz II eksploatacione grupe, pri čemu iz I i II mora biti zastupljeno najmanje 80% mašina (mašine II grupe su sa: najmanje 25% rezerve moto-časova, najviše tri generalna remonta, i do 18 godina starosti), i

— do 20% inžinjerijskih mašina jedne vrste može biti iz II eksploatacione grupe (mašine svih ostalih eksploatacionih kategorija i inžinjerijske mašine koje se nalaze na generalnom remontu).

Ovaj kriterij se primenjuje na jedinice koje imaju najmanje 5 inžinjerijskih mašina iste vrste. Za jedinice sa manje od 5 mašina

iste vrste, prikazani kriterij se mora ostvariti u okviru više jedinice. U tom slučaju nadležna komanda organizuje plansko usmeravanje eksploatacije inžinjerijskih mašina u potčinjenim jedinicama — ustanovama» (sve podvukao — D. P.).

Za analizu valjanosti tog rešenja, dovoljno je još dodati godišnje eksploatacione norme (za mašine koje obuhvatamo ovim upoređenjem (u visini do 150 mč/godinu) i stav da se po iznetim rešenjima eksploatašu ukupne količine mašina kojima jedinice raspolažu (u stvari, u Pravilniku nema ograničenja u pogledu broja mašina koje treba imati u eksploataciji, a Prilog 13 izričito naglašava... »sve inžinjerijske mašine kojima jedinica raspolaže...«).

Kakve probleme o planskom obezbeđivanju borbene sposobnosti jedinica za slučaj rata i planskom održavanju tehnike mogu nametnuti u praksi napred citirana rešenja, pokazano je na Tabeli 1.

POSTOJEĆE REŠENJE SISTEMA EKSPLOATACIJE INŽINERIJSKIH MAŠINA

TABELA 1.

V R S T E SREDSTVA U E K S P L O - A T A C I J I	K O L I Č I N A P O R E D A K	U S L O V I E K S P L O A T A C I J E										S T A N J E R E S U R S A U M O T O Č A S O V I M A	O D R A Z N A B O R - B E N U S P O S O B - N O S T J E D I N I C A	
		0	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000		
RESURSI U MOTOČASOVIMA I DOZVOLJENI POLOŽAJ SREDSTAVA U RESURSIMA IZ MEDJU DVA GENERALNA REMONTA														
ROVOVOKOPAČI, T.DOZERI, K.ZAKLONA, AMFIB. SKELI ILI AMFIBIJSKI TRANSPORTERI	10	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	UTROŠENO	SAČUVANO
		9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.		
		8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.		
		7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.		
		6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.		
		5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.		
		4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.		
		3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.		
		2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.		
		1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.		
OPŠTA OCENA REŠENJA: OD 10.000 mč U RESURSIMA SVIH SREDSTAVA, DO NAREDNOG GENERALNOG REMONTA OSTALO JE 3.500 ILI 35%. NE OBEZBEDUJE MOGUĆI NIVO BOR- BENE SPOSOBNOSTI JEDINICA ZA SLUČAJ RATA, NI MOGUĆE RAVNOMERNO PRISTIZANJE SREDSTAVA NA REMONT VIŠEG STEPENA.														

Dve osnovne primedbe koje se mogu dati sistemskim rešenjima na Tabeli 1.

Prvo, dozvoljava se suviše velik obim utroška resursa u miru. Taj utrošak, kod ukupnih sredstava u eksploataciji, može iznositi i do 65% (dozvoljava se utrošak do 6.500 mč od ukupno 10.000 mč u međuremontnom resursu).

Drugo, kao posledica prethodnog, omogućava se dovođenje svih sredstava koja su u eksploataciji u kritični deo eksploatacionog prostora — na granicu druge polovine ili u drugu polovinu međuremontnih resursa — u nepovoljnem poretku za dalju plansku eksploataciju i održavanje (remont) sredstava.

Naime, ako bismo dostigli položaj sredstava u eksploataciji dozvoljen Pravilnikom (da nam je III grupa na kraju resursa ili već na remontu, II grupa na odstojanju od oko 250, a I grupa na odstojanju od oko 500 mč od narednog remonta višeg stepena), i ako sredstva moramo eksploatisati do oko 150 mč/godinu, onda bi nam za oko 1,5 godinu (tačnije, za oko 20 meseci, odnosno nakon utroška 250 mč) morala pristići na naredni generalni remont II grupa (20% sredstava), a za oko 3,5 godine (tačnije, za oko 40 meseci, odnosno nakon utroška oko 500 mč) i I grupa (60% sredstava). To znači da bi nam sredstva pristizala na naredni remont višeg stepena u »grupama« od 20% ili čak i od 60% sredstava u približno istom vremenu (na primer, u jednoj godini), sa svim negativnim posledicama koje iz toga slede kako po narušavanje borbene sposobnosti jedinica tako i po mogućnost planskog održavanja (remont) sredstava u eksploataciji uopšte (vidi podatke u Tabeli 2).

Možda se na ove konstatacije može odgovoriti da su to krajnje dozvoljene granice, koje je Pravilnik dozvolio, da je stanje u praksi drugačije, bolje, i sl. Makar čime i ma kako mi to pokušali opravdati, *data rešenja to nedovoljno mogu da opravdaju*. To zbog toga, što bi ona — ako bi bila dosledno sprovođena — dovodila u trajnu krizu borbenu sposobnost jedinica u slučaju rata. Trajanje te krize bilo bi vremenski dugo, onoliko vremena koliko vremena se većina sredstava u eksploataciji nalazi na granici između prve i druge polovine ili na drugoj polovini eksploatacionog prostora — međuremontnih resursa) na granici između prve i druge ili na drugoj polovini eksploatacionog prostora od početka eksploatacije do 1. GR, na granici između prve i druge ili na drugoj polovini eksploatacionog prostora između 1. i 2. GR, itd.), što čini — jednu polovinu od ukupnog vremena trajanja eksploatacije sredstava u miru, odnosno jednu polovinu ukupnog veka sredstava u eksploataciji. Za dokaz ovoga mogu sasvim dobro da posluže podaci o stanju sredstava na supozicijama — Tabela 2,

MOGUĆA STANJA SREDSTAVA IZ EKSPLOATACIJE SA OSNOVE POSTOJEĆEG REŠENJA

TABELA 2.

USLOVI EKSPLOATACIJE I REMONTA SREDSTAVA IZ POLOŽAJA U EKSPLOATACIJI DOZVOLJENOG POSTOJEĆIM REŠENJEM (SUP. I) U NAREDNIH OKO 1000 mč....										OPŠTA OCENA REŠENJA
250	500	750	1000	0	250	500	750	1000	mč	
10.				10.						
9.					9.					
8.					8.					
7.					7.					itd.
6.					6.					
5.					5.					
4.					4.					
3.					3.					
2.					2.					
1.					1.					
Položaj sredstava u resursima										Generalni remont
POSTOJEĆE REŠENJE										Generalni remont
Generalni remont										Generalni remont
NE OBEZBEDUJE KONSTANTNO ODRŽAVANJE ZADOVOLJAVAJUĆEG NIVOA BORBENE SPOSOBNOSTI JEDINICA NITI RAVNOMERNO PRI- STIZANJE SREDSTAVA NA REMONT VIŠEG STEPENA.										UZROK - NEPOVOLJAN EKSPLOATACIONI POREDAK SREDSTAVA U RESURSIMA.
STANJE RESURSA I SREDSTAVA (PO SUPORUČIĆI I - VI)	UTROŠENO	6.500 (65%)	6.500 (65%)	6.500 (65%)	1.500 (15%)	4.000 (40%)	6.500 (65%)			
SAČUVANO	3.500 (35%)	3.500 (35%)	3.500 (35%)	8.500 (85%)	6.000 (60%)	3.500 (35%)				
SREDSTVU EKSPLOATACIJI	8	8	4	10	10	8				
SREDSTVA NA REMONTU	2	2	6	-	-	2				

gde supozicije I, II i III obrazuju krizni prostor za većinu sredstava u eksploataciji (u izvesnim periodima se na tom prostoru može nalaziti 60—100% sredstava). Ovo su obrazloženja zbog kojih predlažem da se data rešenja menjaju.

Ako, pak, suštinu ove negativne situacije čini dovođenje svih sredstava na granicu između prve i druge polovine ili čak na drugu polovicu eksploatacionog prostora (međuremontnih resursa), dakle — u eksploatacioni poredak sredstava u resursima (dozvoljen Pravilnikom), onda se i povoljnije rešenje ovog problema nameće samo po sebi: ukupan broj sredstava u eksploataciji mora biti razvijen na ukupnoj dubini međuremontnih resursa, na približno jednakim odstojanjima između sredstava. To praktično znači, da na svakoj polovini

dubine resursa (na primer, od početka eksploracije do polovine resursa i od polovine resursa do narednog remonta višeg stepena) mora biti i polovina sredstava u eksploraciji; na svakoj trećini, petini, desetini i sl.) dubine resursa mora biti i trećina (četvrtina, petina, desetina i sl.) sredstva; itd. Bez udovoljenja ovim zahtevima, po svemu izgleda da ne može biti primenljivih — trajnih i povoljnih sistemskih rešenja.

Poboljšano rešenje je, dakle, u tome što bi se *napustila ravnomerna eksploracija većeg broja sredstava* (u datim primerima oko 60% od ukupnih u eksploraciji) koja nas može dovesti u položaj prikazan na tabelama 1 i 2 i što bi se iz ovog položaja (ili iz njemu približnog stvarnog stanja sredstva u eksploraciji) nastavila *neravnomerna eksploracija svih sredstava do zauzimanja zadovoljavajuće povoljnog eksploracionog porekla*, prema rešenju prikazanom u Tabeli 3.

POBOLJŠANO REŠENJE SISTEMA EKSPLOATACIJE U ODNOŠU NA POSTOJEĆE

TABELA 3.

MOGUĆI, DALJI, POBOLJŠANI USLOVI I REZULTATI EKSPLOATACIJE (IZ STANJA POSTOJEĆEG REŠENJA)		STANJE RESURSA U % OD DOSTIZAJA EKSPLOATACIONOG PORETKA DO PRVOG GR									
		Utrošeno	Saćuvano	Ocena stanja							
500	600	700	800	900	1000	0	100	200	300	400	500
100	100	90	80	70	60	0	100	200	300	400	500
9	8	7	6	5	4	0	0	1000	900	800	700
8	7	6	5	4	3	0	0	1000	900	800	700
7	6	5	4	3	2	0	0	1000	900	800	700
6	5	4	3	2	1	0	0	1000	900	800	700
5	4	3	2	1	0	0	0	1000	900	800	700
4	3	2	1	0	0	0	0	1000	900	800	700
3	2	1	0	0	0	0	0	1000	900	800	700
2	1	0	0	0	0	0	0	1000	900	800	700
1	0	0	0	0	0	0	0	1000	900	800	700
						0	100	200	300	400	500
						1	2	3	4	5	6
						7	8	9	10	11	12
						13	14	15	16	17	18
						19	20	21	22	23	24
						25	26	27	28	29	30
						31	32	33	34	35	36
						37	38	39	40	41	42
						43	44	45	46	47	48
						49	50	51	52	53	54
						55	56	57	58	59	60
						61	62	63	64	65	66
						67	68	69	70	71	72
						73	74	75	76	77	78
						79	80	81	82	83	84
						85	86	87	88	89	90
						91	92	93	94	95	96
						97	98	99	100	101	102
						103	104	105	106	107	108
						109	110	111	112	113	114
						115	116	117	118	119	120
						121	122	123	124	125	126
						127	128	129	130	131	132
						133	134	135	136	137	138
						139	140	141	142	143	144
						145	146	147	148	149	150
						151	152	153	154	155	156
						157	158	159	160	161	162
						163	164	165	166	167	168
						169	170	171	172	173	174
						175	176	177	178	179	180
						181	182	183	184	185	186
						187	188	189	190	191	192
						193	194	195	196	197	198
						199	200	201	202	203	204
						205	206	207	208	209	210
						211	212	213	214	215	216
						217	218	219	220	221	222
						223	224	225	226	227	228
						229	230	231	232	233	234
						235	236	237	238	239	240
						241	242	243	244	245	246
						247	248	249	250	251	252
						253	254	255	256	257	258
						259	260	261	262	263	264
						265	266	267	268	269	270
						271	272	273	274	275	276
						277	278	279	280	281	282
						283	284	285	286	287	288
						289	290	291	292	293	294
						295	296	297	298	299	300
						301	302	303	304	305	306
						307	308	309	310	311	312
						313	314	315	316	317	318
						319	320	321	322	323	324
						325	326	327	328	329	330
						331	332	333	334	335	336
						337	338	339	340	341	342
						343	344	345	346	347	348
						349	350	351	352	353	354
						355	356	357	358	359	360
						361	362	363	364	365	366
						367	368	369	370	371	372
						373	374	375	376	377	378
						379	380	381	382	383	384
						385	386	387	388	389	390
						391	392	393	394	395	396
						397	398	399	400	401	402
						403	404	405	406	407	408
						409	410	411	412	413	414
						415	416	417	418	419	420
						421	422	423	424	425	426
						427	428	429	430	431	432
						433	434	435	436	437	438
						439	440	441	442	443	444
						445	446	447	448	449	450
						451	452	453	454	455	456
						457	458	459	460	461	462
						463	464	465	466	467	468
						469	470	471	472	473	474
						475	476	477	478	479	480
						481	482	483	484	485	486
						487	488	489	490	491	492
						493	494	495	496	497	498
						499	500	501	502	503	504
						505	506	507	508	509	510
						511	512	513	514	515	516
						517	518	519	520	521	522
						523	524	525	526	527	528
						529	530	531	532	533	534
						535	536	537	538	539	540
						541	542	543	544	545	546
						547	548	549	550	551	552
						553	554	555	556	557	558
						559	560	561	562	563	564
						565	566	567	568	569	570
						571	572	573	574	575	576
						577	578	579	580	581	582
						583	584	585	586	587	588
						589	590	591	592	593	594
						595	596	597	598	599	600
						601	602	603	604	605	606
						607	608	609	610	611	612
						613	614	615	616	617	618
						619	620	621	622	623	624
						625	626	627	628	629	630
						631	632	633	634	635	636
						637	638	639	640	641	642
						643	644	645	646	647	648
						649	650	651	652	653	654
						655	656	657	658	659	660
						661	662	663	664	665	666
						667	668	669	670	671	672
						673	674	675	676	677	678
						679	680	681	682	683	684
						685	686	687	688	689	690
						691	692	693	694	695	696
						697	698	699	700	701	702
						703	704	705	706	707	708
						709	710	711	712	713	714
						715	716	717	718	719	720
						721	722	723	724	725	726
						727	728	729	730	731	732
						733	734	735	736	737	738
						739	740	741	742	743	744
						745	746	747	748	749	750
						751	752	753	754	755	756
						757	758	759	760	761	762
						763	764	765	766	767	768
						769	770	771	772	773	774
						775	776	777	778	779	780
						781	782	783	784	785	786
						787	788	789	790	791	792
						793	794	795	796	797	798
						799	800	801	802	803	804
						805	806	807	808	809	810
						811	812	813	814	815	816</td

Ovaj predlog, suštinski menja postojeća rešenja, jer daje realnu osnovu za optimalna sistemска rešenja planske eksplatacije i održavanja tehnike u miru i garantuje borbenu sposobnost jedinica u slučaju rata.

Za prelaz na predloženo sistemsko rešenje (Tabela 3), potrebno je dosta vremena i planskog rada. Po primeru u Tabeli 3, dostizanje novog, povoljnijeg eksplatacionog poretka, moguće je nakon prelaska daljih 100—600 mč/sredstvo (ili ukupno oko 3.500 mč/na-10 sredstava) i prolaska oko 50% sredstava kroz naredni generalni remont. No, to se jednom učiniti mora, ako želimo da izbegnemo grube promašaje po borbenu sposobnost jedinica.

Prema tome predlaže se promena Pravilnika i propisivanje novog rešenja za obrazovanje eksplatacionog poretka sredstava u resursima (Tabela 3). Osnovna prednost tog rešenja je u sledećem: oko 50% sačuvanih resursa do narednog remonta kod ukupnih sredstava u eksplataciji a, u planiranom vremenu pristizanje samo oko 10% sredstava na remont višeg stepena, i njihov povratak posle remonta u jedinice pre nego što narednih 10% sredstava iz jedinica treba uputiti na remont.

U onim slučajevima, gde se sva ili veći broj sredstava nalazi na početku eksplatacije, u prvoj polovini eksplatacionog prostora (meduremontnih resursa), prelaz na optimalna rešenja planske eksplatacije sredstava je neuporedivo lakši od situacije rešavane na tabelama 1, 2 i 3.

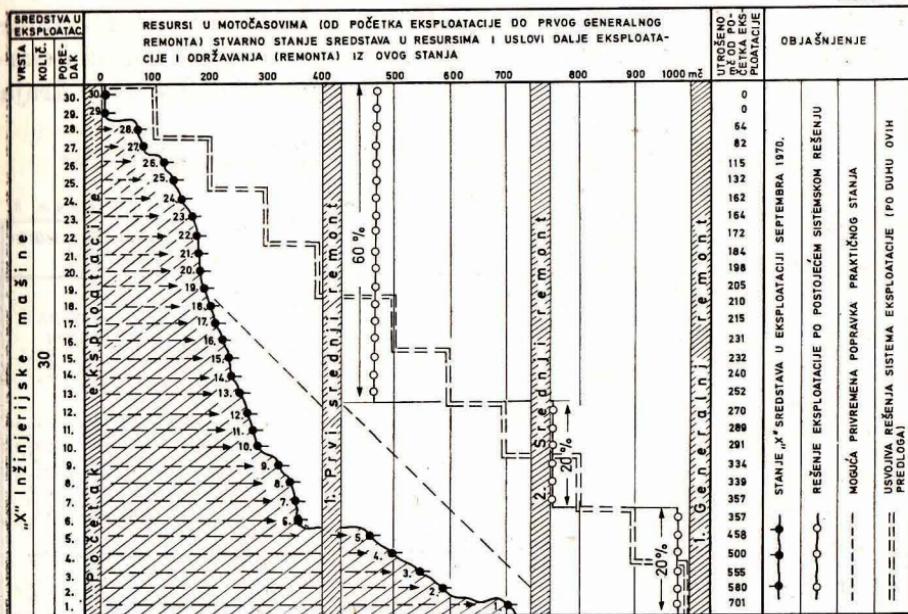
U ovim slučajevima se radi više o potrebi promene propisanog rešenja u što kraćem roku — pre nego što se to rešenje materijalizuje pristizanjem sredstava u eksplataciji na drugu polovinu eksplatacionog prostora. Ovo tim pre ako se ima u vidu da se radi, uglavnom, o novoj tehnici, tj. o tehnici sa malim obimom do sada utrošenih resursa, za koju treba što pre definisati takav eksplatacioni poredak iz koga će se moći normalno obezbeđivati izvršavanje zadataka jedinica u miru i garantovati borbena sposobnost u slučaju rata. U svakom slučaju ova tehnika (nova i u početnoj fazi eksplatacije) ne bi smela dostići eksplatacioni poredak propisan Pravilnikom iz obrázloženih razloga.

Radi dokaza ove tvrdnje daje se primer stanja jedne vrste inženjerskih mašina u eksplataciji kod nekoliko jedinica, iz koga se jasno vidi da nije dovoljno voditi računa o poretku sredstava u eksplataciji tek od polovine utrošenih resursa do narednog generalnog remonta (gde bi 60% sredstava moglo utrošiti do 50% resursa, 20% sredstava do 75% resursa, a 20% sredstava čak i 100%), već da se taj poredak mora odrediti još pre puštanja sredstava u eksplata-

ciyu, odnosno mora biti propisan za ceo eksplotacioni prostor ograničen linijom »Početak eksplotacije« — »1. Generalni remont« (Tabela 4).

STANJE U EKSPLOATACIJI „X“ INŽINIERIJSKIH MAŠINA

TABELA 4

To se posebno naglašava i zbog činjenice da se rešenjem u Pravilniku dozvoljava dovođenje sredstava u takav eksplotacioni poredk. . . u JNA kao celini . . .»

Iz stvarnog stanja sredstava u eksplotaciji i uslova njihove dalje eksplotacije iz toga stanja (Tabela 4), očigledno je da krizni prostor ne čini samo druga polovina međuremontnih resursa (između 500 i 1000 mě), već da se takav prostor može pojaviti i u prvoj polovini, pa i u prvoj trećini resursa. Na primer na prostoru od svega 30% međuremontnih resursa (između 100 i 400 mě) nalazi se 70% sredstava u eksplotaciji (zaključno od 6. do 26. sredstva), pred 1. Srednjim remontom, a na daljih 35% eksplotacionog prostora (između 400 i 750 mě), između 1. i 2. Srednjeg remonta, svega 17% sredstava (zaključno, 1. do 5. sredstva).

Prema tome, krizni prostor se obrazuje pred svakom »preprekom« ako nije obezbeđen red (u ovom slučaju poredak sredstava u eksplotaciji) za njeno savlađivanje. Ovde se kao prepreke pojavljuju 1. i 2. Srednji i 1. Generalni remont. Ispred svakog od njih je oko jedna polovina resursa, pa i ukupni resursi su krizni prostor. I to će biti sve dotle, dok se ne propiše i dok se ne bude u praksi primenji-

valo pravilo — da se obimu (količini) angažovanih sredstava u eksplotaciji mora dati adekvatan (isto toliki) obim (veličina) eksplotacionog prostora.

Kako je obim (količina) sredstava u eksplotaciji konstantan, bez obzira na broj sredstava (uvek je 100), dakle izražava u svako vreme sva sredstva u eksplotaciji, a eksplotacioni prostor ograničen na međuremontni resurs svake vrste sredstava (od početka eksplotacije do 1. GR, između dva GR, ili od poslednjeg GR do kraja

POČETNO (POLAZNO) REŠENJE SISTEMA EKSPLOATACIJE TEHNIKE

TABELA 5.

SREDSTVA U EKSPLOAT.		USLOVI EKSPLOATACIJE										STANJE RESURSA U MOTOČASOVIMA I EFEKT					
V R S T A	KOLIČINA	POREDAK	0	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	mč	UTROŠENO	SAČUVANO	ODRŽAĆE NA BORBENU SPOSOBNOST JEDINICA
RESURSI U MOTOČASOVIMA I EKSPLOATACIONI POREDAK SREDSTAVA U RESURSIMA OD POČETKA EKSPLOATACIJE DO PRVOG GENERALNOG REMONTA																	
ROVOKOPACI, K. ZAKLONA, T. DOZERI, AMFIB. SKELLE ILI AMFIJSKI TRANSPORTERI	10	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	10.	1000	100	900	1. DO ZAUZIMANJA POČETNOG EKSPLOATACIONOG POREDAK UTROŠENO JE 50%, RESURSA, A ISTO TOLIKO SAČUVANO ZA b/s JEDINICA U SLUČAJU RATA.
		9.	10.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	9.	900	200	800	2. NA 1. GR SREDSTVA ĆE PRISTIZATI RAVNOMERNO, I TO U PLANIRANO VРЕME SAMO OKO 10% SREDSTAVA.
		8.	9.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	8.	800	300	700	
		7.	8.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	7.	700	400	600	
		6.	7.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	600	500	500	
		5.	6.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	500	600	400	
		4.	5.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	400	700	300	
		3.	4.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	300	800	200	
		2.	3.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	200	900	100	
		1.	2.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	100	1000	0	
Početak eksplotacije															Generalni remont		
UTROŠENI RESURSI DO ZAUZIManja POČETNOG EKSPLOATACIONOG POREDAK																	
SAČUVANI RESURSI ZA BORBENU SPOSOBNOST JEDINICA, U SVAKOM VREMENU, U SVAKOJ JEDINICI i JNA KAO CELINI																	
OPŠTA OCENA REŠENJA :																	
OBEZBEDUJE DALJU PLANSKU EKSPLOATACIJU KOJA OMOGUĆAVA KONSTANTNO ODRŽAVANJE OPTIMALNOG NIVOA BORBENE SPOSOBNOSTI JEDINICA ZA SLUČAJ RATA I RAVNOMERNO PRISTIZANJE SREDSTAVA NA REMONT VIŠEG STEPENA....																	

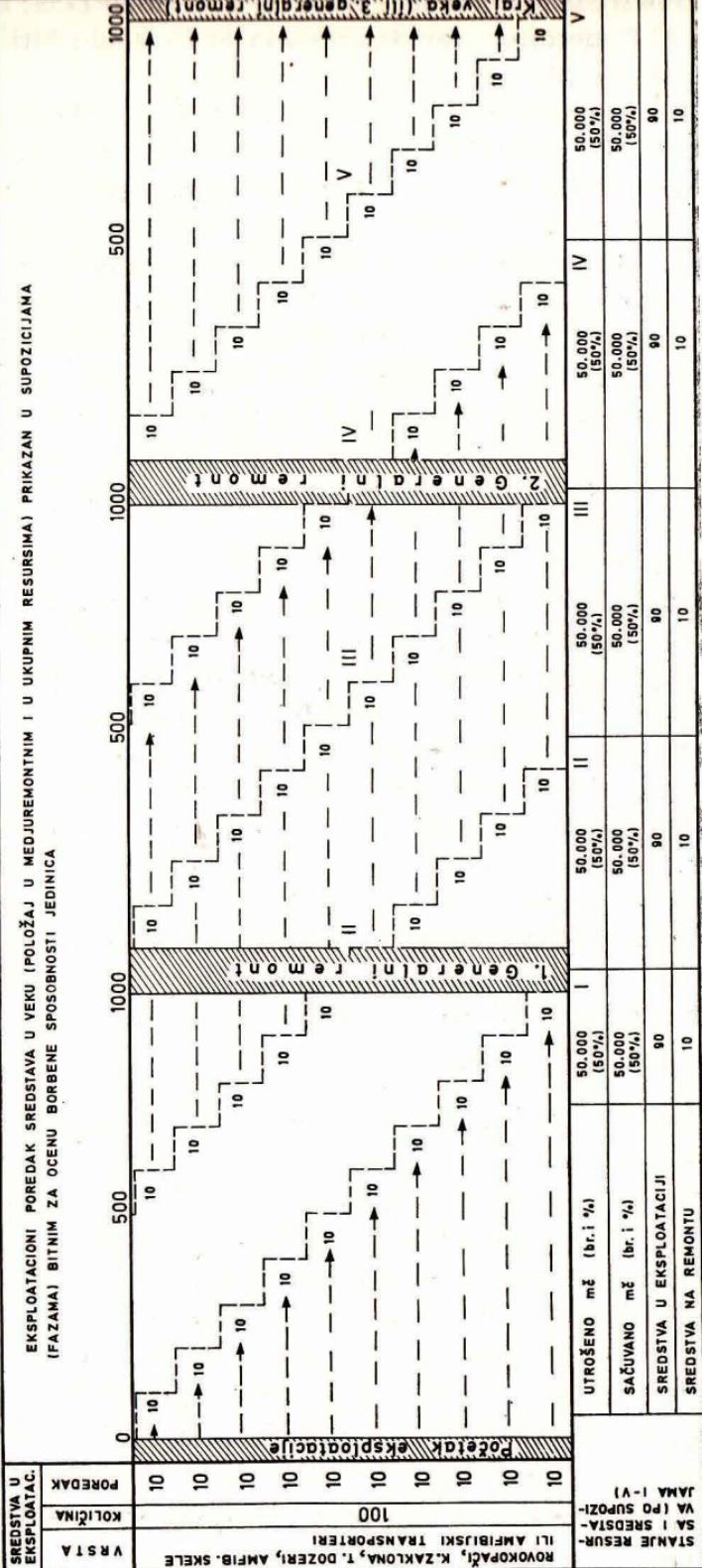
veka sredstava), to znači da ukupna sredstva u eksplotaciji moraju biti razvijena na dubini ukupnog eksplotacionog prostora, a svaki deo (broj) sredstava od ukupnih u eksplotaciji na srazmernom delu (veličini) dubine eksplotacionog prostora.

To za primer u Tabeli 4 znači, da je do 1. Srednjeg remonta trebalo biti razvijeno samo 40% sredstava (na 40% resursa) a ne 80%; između 1. i 2. Srednjeg remonta moglo je i trebalo biti razviti

SISTEM EKSPLOATACIJE TEHNIKE, UJEDNO SISTEM ODRŽAVANJA I ZANAVLJANJA (ZAMISAO PERSPEKTIVNOG PLANIRANJA SISTEMA)

TABELA

EKSPLORACIJSKI POREDAK SREDSTAVA U VERU (POLOŽAJ U MEDJUREMONTNIM I U UKUPNIM RESURSIMA) PRIKAZAN U SUPROZIJAMA (FAZAMA) BITNIM ZA OCENU BORBENE SPOSOBNOSTI JEDINICA

jeno 35% sredstava (na 35% resursa) a ne samo 17%; između 2. Srednjeg i 1. Generalnog remonta moglo je i trebalo biti razvijeno 25% sredstava (na 25% resursa) a ne nijedno.

Tako bi nam ukupna količina sredstava u eksploataciji bila razvijena na ukupnom eksploatacionom prostoru, a svaka manja količina sredstava od ukupnih na srazmernom (manjem) delu toga prostora. To bi bilo osnovno pravilo koje se logično nameće. Jer, nemajući propisno stanje (poredak) sredstava u eksploataciji za početni period, već se u tom periodu dovodimo u krizu kapaciteta za srednji remont a, s tim u vezi, i u slabljenju borbene sposobnosti jedinica.

Ovim se želelo ukazati da tehnika u eksploataciji ne može biti na neosmatranom prostoru, ni u kom vremenu, i ni na kom delu međuremontnih ni ukupnih resursa (veku) sredstava. Ona može i mora biti stalno osmatrana i vođena sa nivoa koji ima siguran pregled nad stanjem u JNA.

Prema tome rešenje za sistem eksploatacije tehnike u početnoj fazi, moglo bi se prihvati kako je predloženo u Tabeli 5.

To rešenje (Tabela 5) sadrži sve bitne elemente za borbenu sposobnost jedinica u pogledu sačuvanih resursa, a omogućava plansko vođenje eksploatacije i održavanje (remonta) sredstava i daje osnovu za kratkoročno (godišnje, mesečno, i sl.) i dugoročno planiranje eksploatacije, održavanja i zanavljanja tehnike. Ono omogućava da se intenzitet eksploatacije tehnike prilagođava zahtevima konkretne situacije (veće ili manje trošenje ukupnih ili dela sredstava u jedinici vremena — mesecu, godini, više godina), da se nova tehnika uvek nalazi sa najvećim obimom sačuvanih resursa, a da se pri svemu tome predloženi eksploatacioni poredak sredstava ne narušava.

I, konačno, kao rezime ovog razmatranja i upoređivanja postojećih i predloženih rešenja, daje se opšti uvid u zamisao konkretnog (tekućeg) i orientacionog (perspektivnog) planiranja i vođenja eksploatacije tehnike (pa, vezano sa time, i održavanja i zanavljanja) — objedinjeno u Tabeli 6.

Situacija u Tabeli 6, data za vek sredstava (od početka eksploatacije do istrošenosti ukupnih resursa), za međuremontne resurse i za supozicije u resursima na svakih oko 500 moto-časova, omogućava načelno i konkretno zauzimanje stavova o svim bitnim pitanjima iz pokrenute problematike. Za sada se ovo smatra dovoljnom osnovom za celovito tumačenje prednosti predloženih nad postojećim sistemskim rešenjima eksploatacije inžinjerijske tehnike uopšte, a ne samo inžinjerijskih mašina. A možda će biti korisno kao prilog u traženju boljih sistemskih rešenja za eksploataciju tehnike uopšte.

Pukovnik
Dušan PETROVIĆ